

Tõnu Kaljuste:

„Ma ei näe Estonia teatri kaasajastamiseks muud võimalust kui juurdeehitis“

Taas Eesti Filharmoonia Kammerkoori etteotsa valitud **Tõnu Kaljuste** (67) räägib oma uutest plaanidest ja plaanidest, mis oleksid vajalikud eestlaste kui kultuurrahva säilimiseks.

MADIS JÜRGEN

madis.jyrgen@ekspress.ee

Hirmsa hooga lendab Kakumäe sadama poole üheksameetrine mootorpaat AL FINE (tõlkes: lõpuni), roolis sihvakas päikesepriilides kaju. Kui ta kabiiniukse avab ja tervituseks lehvitab, tunneb ka juhuslik mööduja paadimehe ära: Tõnu Kaljuste!

Veerand tundi tagasi piiksutas telefonis, et hakkab Naissaarelt tulema.

Kohal ta nüüd on. Ja Kaljuste telefon muudkui heliseb. Kõik tahavad õnne soovida ja midagi küsida ja öelda.

Sa muudkui lased Naissaare vahet.

Muudkui lasen seda vahet! No mis see on? Inimesed mõtlevad, et see on mingi meeletu maa. Kaheksakümme kilomeetrit on Naissaarelt Kakumäele, see pole midagi! Kui ma hakkasin Naissaarel käima, sõitsin Lohusalust 25 kilomeetrit.

Mis Naissaarel praegu teoksil on?

Ma olen rookinud puhtaks Naissaare tähtkantsi siseõue. (Naissaare tähtkants on üks kolmest Peeter I aegsest kaitserajatist, hiigelsuur muldkants, mis ehitati aastal 1727 ja millele paigutati kahurid.) Sellest saab koht vaba-

õhukontsertideks. Kui sealt võsa maha võtta, avanevad suured kõrged vallid.

Teine asi on Bernhard Schmidt muuseum. Lisaks kontserdisaalile sai kavandatud ka optiku ja astronoomi Schmidt muuseum. Ja ma nüüd püüan seda ellu viia. Aga sellest on veel natuke vara veel rääkida. **Kuidas sa Schmidt peale sattusid?**

Lennart Meri kaudu. Lennart oli Rohuneemel maja valmis saanud ja mina olin tal esimene külaline, kes mere poolt tuli. Siis ta rääkis mulle Schmidti. Ütles, et kõigepealt loe Krossi raamat läbi ja mine vaata, Naissaarel on kuulsa astronoomi ja optiku Schmidt ema haud. See lugu oli võimas. Schmidt elu oli see, mis selle Naissaare-mõtte minus tiksutama panigi.

Ja nüüd on hea koroona eest saarele peitu minna, kui haigus mandril mehi murrab?

Kui lihatünn ja kardulas oleks keldrinurgas, elaks rahulikult ära. Tänu loodusele oleks seal võimalik hakka saada. Sööks kala ja metssiga ja kitse... Kui on rasked ajad, on maa-elu paljusid päästnud.

Muusikainimesed tihti ühiskonnaelu asjades sõna ei võta. Sina aga küll.

Kuidas see nii on läinud?

Pillimehed harjutavad usinasti pilli, neil pole aega igapäevaeluga tegelda. Dirigentidel on rohkem aega

ÄMBER BENSIINI JA KOHAL!
– Palju sealt Naissaarelt tulemiseks bensiini kulub?
– Umbes kümme liitrit.
– On see palju või vähe?
– Ei ole hullu. Täna jätan veini joomata, siis ei saa arugi.

käes. Ja ükskõik mis *statement*'i on tänapäeval ju nii lihtne teha. Kirjutad Facebooki ja - tehtud. Muidugi, paljud ütlevad, et nemad Facebookis küll midagi ei kommenteeri! Ära siis kommenteeri! Normaalne eestlane ei räägigi teisega. Vaikimine on ju kuld!

Nii. Aga nüüd juurdeehitis Estonia teatrile. Mis asi see siis nüüd on?

Mina saan sellest suurepäraselt aru. See on nii loogiline. Eesti rahvas selle Estonia teatrimaja ehitas. Juhhan Liiv andis pintsaku. 1913 saadi valmis. Pommitati puruks. Ehitati uuesti üles. Tugevad jõulised sümboolid! Kui eestlased suudaks maha istuda ja otsustada, et tuleb ehitada uus tänapäevane ooperiteater, siis oleks neid võimalusi rohkem. Aga praegu - ma ei näe Estonia teatri kaasajastamiseks muud võimalust kui juurdeehitis.

Arvad, et juurdeehitisega tekib Tammsaare parki midagi vaimustavat ja ilusat?

Ma olen olnud Hollandi uhkes Concertgebouw's Amsterdams, kus on suurele traditsioonidega kontserdimajale ehitatud juurde moodsad, metallist ja klaasist läbipaistvad juurdeehitised. Need on väga maitsekad. Ei mingit probleemi. Berliinis on

ju vanadele varemetele klaasist hooned ümber ehitatud. Küsimus on selles, kui palju ametnikud tahavad mängida. Kas mängulusti on või ei ole? Kui sa oled väga oma maailmas sees, siis arvad, et mängimine on patt. **Aga kuhu see maja seal pargis torgata?**

Ei tea.

Mul tuli hirm peale, kui seda kasti nägin, mis sinna teatri kõrvale oli joonistatud.

Ma ehmatasin ka esialgu, aga see tähistas ainult mahte.

Head sõbrad (Ignar Fjuk ja teised) kiruvad seda juurdeehitise mõtet maapõhja. Tobe muidugi, park sai just ilusti korda. Samas - see mitte ministereiumi ühine maja tehti ju ka nii, et majandusministereiumis oli just kapitaalremont valmis saanud. Kõik tõmmati maha ja ehitati päris uus.

Kunagise Harjuoru tenniseplatsi (ja Wimbledoni kohviku, praeguse parkla) kohale kavandatud Helioru kontserdimaja tundus läbimõeldum idee. See oli jube kihvt projekt! See oli mõeldud koduks Sümfooniaorkestri ja Filharmoonia kammerkoorile. Aga selle ideega oleme kolinud ka juba Skoone bastionile. Ega Skoone

